

Asia: VN/7796/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lakiehdotus luottotietolain muuttamisesta

Oikeusministeriö on pyytänyt Suomen Asiakastieto Oy:ltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta. Suomen Asiakastieto Oy (Asiakastieto) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Yrityskentätietojen rinnastaminen henkilöluottotietoihin

Lainsäätäjän tavoitteena on muuttaa nykyiset lait tietosuoja-asetuksen mukaiseksi. Monessa kohdassa lainsäätäjä ehdottaa kuitenkin laajempaa muutosta kuin tietosuoja-asetus vaatisi. Erityisesti tämä näkyy siinä, että nyt esitetään yritysyhteystietojen (yritysten vastuuhenkilöitä koskevat tiedot) käsittelyyn liittyvät muutokset. Lausunrossamme kiinnitämme useassa kohtaan asiaan. Yrityksen vastuuhenkilötietojen käsittely on nykyisessä laissa täysin erilaisessa asemassa, kun henkilöluottotietojen käsittely. Nyt esityksessä perusteellaan ehdotettuja vain sillä, että vastuuhenkilötiedot on luottotietolaissa nimetty olevan ”henkilöluottotietoja” eikä niiden käsittelyn sen vuoksi tulisi erota maksuhäiriötietojen käsittelystä. Tämä tulkinta ei ole millään tavoin tietosuoja-asetuksen mukaista. On lisäksi huomioitava, että nykyisen luottotietolain voimassaollessa henkilötietolaki säänteli myös yritysten vastuuhenkilötietoja. Näin ollen yritysyhteystiedot ovat olleet yksityisyyden suojan piirissä. Nykyinen käytäntö ei ole aiheuttanut ongelmia.

Yrityshenkilöiden käsittely on täysin erilaista kuin kuluttajan henkilöluottotiedot, jotka kuvaavat yksityisen henkilön taloudellista asemaa. Yritysten vastuuhenkilöiden tiedot eli yritysyhteydet liittyvät henkilön toimintaan yrityselämässä. Vastuuhenkilötiedot perustuvat viranomaisen julkiseen tietoon, eikä niiden kysymistä ja käyttöä viranomaisrekisteristä rajoiteta millään tavoin eikä niiden kysymiseen ole asetettu mitään erityisiä rajoituksia tai käyttötarkoituksia. Yritysten vastuuhenkilöt eivät asemassaan tarvitse näiden tietojen osalta samantasoista suojaa kuin henkilöt yleensä nauttavat muiden luottotietojen (maksuhäiriötiedot) osalta. Ryhtyessään elinkeino toimintaa henkilö luopuu osasta yksityisyydestään eikä näiden vastuuhenkilötietojen osalta ole samanlaista suojantarvetta.

Yritysten luottotietoja sisältäen yritysytteudet käytetään erittäin paljon yritysten välisessä liiketoiminnassa. Pienet ja keskisuuret yhtiöt käyttävät yritysten tietoja laajasti eri tarkoituksiin kuten kumppanin valinta, toimittajien valinta ja niiden taloudellisen aseman seuranta, nimenkirjoitusoikeuden tarkastus jne. Tietoja käytetään siis erittäin paljon muuhun kuin perinteiseen luotonmyöntämiseen. Lisäksi yritysten tietojen käyttäjinä ovat tahot kuten tiedotusvälineet, valtio ja kunnat, jotka eivät välttämättä saisi näitä tietoja käyttöön esitetyn lain perusteella. Tiedotusvälineillä ei olisi oikeutta näiden tietojen avulla selvittää, missä yrityksissä vaaleissa ehdolla oleva henkilö toimii vastuuhenkilönä. Samalla tietojen käyttö harmaantalouden tutkintaan vaikeutuisi, koska tällaista perustetta laissa ei olisi. Koska uusi laki toisi uusia informointi yms. velvoitteita myös tietojen käyttäjille, monien pk-yritysten näiden olennaisten tietojen käyttö vähenisi kasvavien kustannusten takia. Tästä aiheutuisi luonnollisesti se, että harmaan talouden torjunta vaikeutuisi, koska luottotietojen käyttö mahdollistaa harmaan talouden torjuntaa. Uusi laki rajoittaisi yritysten tietojen käyttöä, koska em. käyttötarkoitukset eivät sellaisenaan aina kuulu luottotietolain 19 §:n ”sallittujen” kyselytilanteiden alaan. Nähdäksemme ei ole perustetta sille, että käsiteltäessä tätä tietoa luottotietorekisterissä, tieto ”saastuu” ja sen kysymiseen ja käyttämiseen asetetaan lisävelvoitteita ja vaatimuksia, joita muilla toimijoilla ei ole (yritystietopalveluita tarjoavat yhtiöt jne). Ymmärrämme, että yritysytteudet ovat henkilötietoja, mutta niiden määrittäminen henkilöluottotiedoksi laajentaa tietosuojasetuksen sääntelyalaa.

Toinen erityistä huolta aiheuttava muutos, ehdotettu 6 §:n toisen momentin viimeisen virkkeen poisto. Asiakastieto ymmärtää, että koska EU tietosuojasetuksessa on suostumus säädetty sallituksi henkilötietojen käsittelyperusteeksi, ei suostumuksen käytön osalta voi antaa kansallista tarkempaa tai siitä poikkeavaa lainsäädäntöä. Asiakastieto kuitenkin esittää, että kun poistoa hallituksen esityksessä perustellaan, lausuttaisiin selvästi siitä, että kohdan poisto ei sinällään estä luotonantajaa sekä kysyä ja käyttää, luotonhakijan suostumuksella, toisilta luotonantajilta tietoja aikaisemmista luotoista ja muista luottotietoina käytettävistä tiedoista. On myös oltava selvästi ilmeistä, että luotonantajilla on myös oikeus näitä tietoja henkilön suostumuksella luovuttaa.

Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että luottotietotoimintaan liittyvän henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena olisi tietosuojasetuksen 6 artiklana 1 kohdan e alakohta. Suomen Asiakastieto Oy toteaa, että se on omassa toiminnassaan itse päättänyt pitämään tätä kohtaa käsittelyn perusteena.

Pääasialliset vaikutukset

Luonnoksessa lausutaan Oikeusministeriön käsityksenä, ettei ehdotetuilla lainmuutoksilla pääsääntöisesti olisi itsenäisiä tietosuoja-vaatimuksista johtuvia taloudellisia vaikutuksia. Asiakastieto toteaa, ottaen huomioon tässä lausunnossa lausumansa, että ehdotetuilla olisi rekisterinpitoon (esim. tarkistus-oikeuden ulottaminen yritys-henkilötietojen luovutuksiin) huomattavia taloudellisia vaikutuksia, jotka aiheutuvat asian vaatimista muutostöistä.

Luonnoksessa myös lausutaan, että muutokset eivät ”myöskään aiheuttaisi kielteisiä vaikutuksia luottotietotoiminnan harjoittamisen edellytyksiin, yritysten väliseen kilpailuun tai muihin elinkeinotoiminnan ehtoihin, koska ne kohdistuisivat saman tasoisina Suomessa palveluita tarjoaviin yrityksiin”. Asiakastieto huomauttaa, että yrityksiä koskevia tietoja, sisältäen tietoja yrityksen

vastuuhenkilöistä, on saatavissa Suomessa erilaisista ”yrityshakemistoista”, jotka eivät ole rekisteröityneet luottotietotoiminnan harjoittajiksi. Kyseiset yritykset käyttävät tietolähteenä julkisia viranomaistietokantoja (kaupparekisteri, Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä). Asiakastiedon käsityksen mukaan ehdotetut muutokset aiheuttavat sen, että tieto ”saastuu” kun sitä käsittelee luottotietotoiminnan harjoittaja ja toimintaan liittyy käytännössä enemmän sääntelyä ja valvontaa. Muutoksilla on vaikutuksia liiketoimintaan.

Ulkomaisten lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Asiakastieto toteaa, että luottotietotoiminnan harjoittaminen ei Suomessa vaadi lupaa. Kyse on ilmoituksen varaisesta toiminnasta (luottotietolaki 8 § ja 38 §).

Luottotietolaki

Ehdotuksen sivulla 15 lausutaan, että ”rekisteröidyllä olisi myös tietosuoja-asetuksen 17 artiklan mukainen oikeus henkilötietojen poistamiseen”. Asiakastieto kiinnittää huomioita tältä osin tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 3 kohdan b) alakohtaan. Artiklan 1 ja 2 kohtaa (oikeus tulla unohdetuksi) ei sovelleta, jos ”käsittely tapahtuu yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi”. Käsityksemme mukaan tällä juuri viitataan artiklan 6.1.e perusteella tapahtuvaan käsittelyyn. Asiakastieto huomauttaa, että tietoja myös edelleen tarvitaan 17 artiklan 1. a kohdan mukaisesti niin kauan kuin niiden käsittelyssä noudatetaan luottotietolain tallennusaikoja.

6 § Luottotietojen laatu ja tietolähteet

Asiakastiedon käsityksen mukaan ehdotuksessa ei ole huomioitu sitä, että luottotietolain 6 § sääntely on suurimmaksi osaksi suunnattu luottotietojen käyttäjille (luotonantajille ym.). Hallituksen esityksen 241/2006 mukaan luottotietolain 2. ”Luvun säännökset kohdistuvat luottotietotoiminnan harjoittajan lisäksi myös luottotietojen käyttäjään sekä luottotietoja muutoin käsitteleviin, kuten luottotietorekisterin teknisiin ylläpitäjiin. Luvun säännökset kohdistuisivat myös luotonantajaan, joka käyttää omaa asiakasrekisteriään luottoa myönnettäessä samoin kuin siihen, joka luovuttaa tietoja luottotietorekisteriä varten”.

Alkuperäisessä HE:ssä HE 241/2006 lausutaan luottotiedon määritelmän kohdalla:

Luottotietorekistereihin talletettavat tiedot ovat useimmiten vain osa siitä tietoaineistosta, jota luotonantaja käyttää luottopäätöksiä ja muita luottoon liittyviä ratkaisuja tehdessään

Muutosehdotukset on nyt kuitenkin kirjoitettu tavalla, jossa ne suunnataan lähinnä luottotietotoiminnan harjoittajille.

Asiakastieto toteaa ensiksi, että se rekisterinpitäjänä ei ole käsittelevä henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja eikä tietosuoja-asetuksen 9 tai 10 artiklojen mukaisia tietoja. Luottotietotoiminnan harjoittajat noudattavat tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artiklan määräyksiä ”automaattisesti”, koska luottotietolaki säätelee mitä tietoja rekisterinpitäjänä saa käsitellä; mikään sallittu tieto ei ole edellä mainituissa säännöksissä tarkoitettu arkaluonteinen tieto.

Asiakastieto huomauttaa, että se ei ole ollut luvansaaja tietosuojalautakunnan väärinkäytösrekistereitä koskevissa päätöksissä. Luvat on annettu luottolaitoksille ja vakuutusyhtiöille. Tietoja ei ole koskaan luovutettu luottotietotoiminnan harjoittajille rekisterinpitäjänä käsiteltäväksi, vaan Asiakastieto on vain käsitellyt näitä tietoja luvanhaltijoiden

lukuun ylläpitäessään luottotietoinnasta erillistä järjestelmää, jonka avulla luvanhaltijat ovat voineen luovuttaa toisille luvanhaltijoille näitä tietoja. Nyt poistettavaksi ehdotettu 6 §:n 1. momentin toinen virke on siis ollut ”lupa” näille tietosuojalautakunnan luvansaajille käyttää näitä tietoja; se ei ole lainkaan liittynyt luottotietotoiminnan harjoittajiin.

Asiakastieto toteaa, että lainmuutoksilla on jo aikaisemmin toteutettu luottolaitosten ja vakuutusyhtiöiden oikeus käyttää arkaluonteisia (tietoja väärinkäytöksistä; asetuksen 10 artikla) päätöksenteossaan ja nyt ehdotetaan tätä oikeutta myös maksulaitoksille. Asiakastieto huomauttaa, että mikäli 6 §:n 1. momentin toinen virke poistetaan, poistetaan samalla ”yleinen” mahdollisuus käyttää arkaluonteisia tietoja, vaikka lainsäätäjällä antaisi muuta lainsäädäntöä, jolla arkaluonteisen tiedon käyttö luottopäätöksien teossa muille tahoille mahdollistetaan. Asiakastieto toki toteaa, että sen tiedossa ei ole mainittujen väärinkäytöstietoja koskevan sääntelyn lisäksi ”muuta” lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi arkaluonteisen tiedon käytön luottopäätöksen teossa.

Ehdotuksessa ehdotetaan 6 §:n toisesta momentista poistettavaksi sen toinen virke. Asiakastieto toteaa tältäkin osin, että lainkohdassa säädetään tietojen käyttäjän toiminnasta. Asiakastieto viittaa perusteluna tässä luottotietolain 6 §:n 2. momentin 1. virkkeen sanamuotoon, jonka mukaan ”henkilötiedot on hankittava... luottotietorekisteristä”. On selvää, että lainkohdassa säädetään siitä mistä luottotietojen käyttäjän on hankittava tietoja. Luo kehäpäätelmän vaatia luottotietorekisterin pitäjää hankkimaan tietoja luottotietorekisteristä eli itseltään.

Poistettavaksi ehdotetulla suostumusta koskevalla sääntelyllä on annettu luottopäätöksen tekijöille selvä oikeus suostumuksella pyytää tietoja myös muilta tahoilta (toiset luotonantajat, työnantajat ym.). Tämäkin säännös koskee luotonantajien toimintaa. HE 207/2006: Tietoja voitaisiin hankkia luotonhakijan suostumuksella myös yksityisiltä, kuten työnantajalta. Esimerkiksi vakiomallisissa kulutusluottihakemuksissa usein tiedustellaan luotonhakijan työpaikkaa sekä palkan suuruutta. Luotonhakijan suostumuksella luotonantaja voi tarkistaa luotonhakijan ilmoittamat tiedot. Samalla tavoin menetellen luotonantaja voi myös tarkistaa luotonhakijan ilmoittamat tiedot aikaisemmista luotoistaan. On huomattava, että luottotietoinnassa harjoittaja itse ei käytä suostumusta käsittelyn perusteena; on selvää, että rekisteröidyt eivät edes antaisi suostumusta tietojen merkitsemiseen luottotietorekisteriin.

Tietosuoja-asetuksessa toki säädetään suostumuksesta tietojen käsittelyn perusteena. Asiakastiedon käsityksen mukaan luottotietolaissa oleva selventävä säännös suostumukseen perustuvasta tietojen käsittelystä luotonantajan toimesta luottopäätöksen teon yhteydessä on hyvä ja tarpeellinen. On muistettava, että vain luottolaitostoimintaan ja vakuutusyhtiötoimintaa liittyen on näitä koskevassa salassapitosääntelyssä nimenomaiset oikeudet suostumuksen perusteella ”rikkoa” pankki tai vakuutuslaitos. Suomessa on kuitenkin lukuisia luotonantajia, jotka eivät ole luottolaitoksia, ja joiden osalta on tarpeellista selventää, että ne voivat suostumuksen perusteella käyttää toisilta luotonantajilta saatuja tietoja olemassa olevista luotoista käytettäväksi uuden luoton myönnössä sekä näin myös toisille luotonantajille luovuttaa näitä tietoja.

7 § Tietoturvallisuus ja luottotietojen käsittelyn kirjaaminen

Asiakastieto toteaa, että se noudattaa kaikessa tietojen käsittelyssään myös yrityskentätietojen osalta (tiedot yritysten vastuuhenkilöitä) yhteneväisä tietoturvallisuuskäytäntöjä kuin muidenkin henkilötietojen osalta.

Asiakastieto ei pidä ongelmallisena sitä, että tieto käsittelystä (luovutuksesta) kirjataan tietojärjestelmään. Ottaen huomioon myöhemmin ehdotetut muutokset kirjauksen tulisi käsityksemme mukaan sisältää myös tieto luovutuksensaajasta. Tätä vastustamme.

Vastaanottajaryhmien kirjaamisen tulisi olla riittävää. Vastuuhenkilötiedon osalta kyse on julkiseen viranomaistietoon perustuvasta tiedosta, joka on mukaan saatavissa myös suoraan kaupparekisteristä. Myöskään kaupparekisteri ei kirjaa tietoa yksittäisten luovutusten vastaanottajista. Pidämme kyseenalaisena sitä, tuleeko vastuuhenkilötietojen luovutusta ”luottotietorekisteristä” säädellä tarkemmin kuin muista rekistereitä, joista tieto on saatavilla.

10 § Palveluja koskevat velvoitteet

Pykälän ensimmäisen momentin ilmaisua ollaan muuttamassa. Asiakastieto toteaa, ettei sen tiedossa ei ole lainsäädännöstä, jonka mukaan yritysluottoa myönnettäessä olisi käytettävä luottotietoja.

Pykälän toisesta momentista ollaan poistamasta sana henkilölle. Asiakastiedon käsityksen mukaan pykälässä säädetty palveluvelvoite on tarkoitettu alun perin koskemaan vain luonnolliselle henkilölle tarjottavaa palvelua. Asiakastieto ei näe, ottaen huomioon Suomessa vallitseva sopimusvapaus, että luottotietolailla voitaisiin säädellä yritysten välisen liiketoimen hintaa (”kohtuullista korvausta vastaan”).

16 § Luottokelpoisuusarvioinnissa käytettävät tiedot

Asiakastieto toteaa, että tehdessään arvioita sen rekisterissä olevien tietojen perusteella rekisteröidyn luottokelpoisuudesta ja luovuttaessaan sen luotonantajalle, se ei tee tietosuojasetuksen 22 artiklassa tarkoitettua automatisoitua yksittäispäätöstä, jolla olisi ”rekisteröityä koskevia oikeusvaikutuksia tai joka vaikuttaa vastaavalla tavalla merkittävästi”. Mahdollisen automatisoidun päätöksen näitä tietoja osana päätöksentekoa käyttäen tekee luotonantaja; näitä koskee jo sellaisenaan tietosuojasetuksen 22 artiklan edellytykset päätöksentekoon ja niihin liittyvät informaatiovelvollisuudet.

Luottotietorekisterinpitäjällä ei tietoja luotonantajalle luovuttaessaan ole mitään yhteyttä rekisteröityyn eikä rekisterinpitäjä edes tiedä käytetäänkö tietoja automatisoituun päätöksentekoon. Asiakastieto vastustaa uuden virkkeen lisäämistä pykälän 1. momenttiin.

Pykälän toiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi sana lisäksi. Tältäkin osin Asiakastieto toteaa, että se ei tiedä käytetäänkö 27 §:ssä tarkoitettua arviotietoa luottopäätöksen teossa eikä sillä ole päätöksentekotilanteessa minkäänlaista yhteyttä rekisteröityyn. Velvollisuus tietosuojasetuksen 22 artiklan säännösten huomioimiseen on luotonantajalla, joka tekee tietosuojasetuksen 22 artiklassa tarkoitettua päätöksen.

19 § Henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset

Ehdotuksen mukaan pykälästä poistetaan, jonka mukaan yrityskentätietojen (tiedot yrityksen vastuuhenkilöitä) luovuttamisessa ei tarvitse noudattaa henkilöluottotietojen (maksuhäiriöiden) luovutusperusteita. Poistoa perustellaan sillä, että se olisi päällekkäinen 26 § kanssa. Näin ei mielestämme ole; säännöksellä on nimenomaan haluttu vapauttaa yritysten vastuuhenkilötietojen käyttö väljemmäksi kuin maksuhäiriötietojen. Jos sitä ei 19§:ssä ole, ei vastuuhenkilötietoja voisi luottaa vapaammin kuin maksuhäiriötietoja; 26 §:n viittaus koskee myös tätä ”vapautusta”. Asiakastieto korostaa sitä, että näitä vastuuhenkilötietoja saa myös muilta rekisterinpitäjiltä (esim. kaupparekisteri tai tahot, joille kaupparekisteri on tietoja luovuttanut) ilman 19 §:n mukaista vaatimusta erityisestä käyttötarkoituksesta ja kyselyn syystä.

Nähdäksemme ei voi olla oikein, että käsiteltäessä vastuuhenkilötietoja luottotietorekisterissä ja kysyttäessä niitä sieltä tiedot ”saastuvat” ja niiden kysymiseen olisi oltava 19 §:n mukaisia lisäedellytyksiä. Ryhtyessään elinkeinotoimintaan tai mukaan yritysten vastuuhenkilöksi henkilöt luopuvat osasta yksityisyydestään.

20 § Henkilöluottotietojen luovuttaminen sähköisesti

Pykälän 3. momentti ehdotetaan kumottavaksi. Tätä perustellaan sillä koska yrityskentätiedot (tiedot missä yrityksissä henkilö toimi vastuuhenkilöasemassa) on luottotietolaisissa määritelty 4. luvun otsikossa henkilöluottotiedoksi, niitä tulee myös tietoja kysyttäessä samoin kuin muita henkilöluottotietoja (maksuhäiriöitä). Perusteluna todetaan edelleen, ettei luottotietolain esitöissä ole esitetty erityisiä perusteluita sille, miksi tietoja voi luovuttaa löyhemmin perustein kuin muita henkilöluottotietoja. Asiakastiedon käsityksen mukaan ratkaisua ei erityisesti luottotietolakia säädettäessä perusteltu, koska se on ollut itsestään selvää, etteivät vastuuhenkilötietojen luovuttamista ole tarpeen säätää yhtä tiukasti kuin maksuhäiriötietojen luovuttamista. Nämä tiedot ovat verrattavissa viranomaisten julkisiin tietoihin ja saatavissa kaupparekisteristä ilman syytä niiden kysymiselle. Muutoksen perustelu sillä, että ”tietoja on mahdollista myös pyytää suoraan kaupparekisteristä” on Asiakastiedon mielestä täysin epärelevantti perustelu.

Niiden luovuttaminen ei loukkaa perustuslain 10 §:ssä tarkoitettua yksityiselämän suojaa. Henkilö luopuu osasta yksityisyydestään ryhtyessään yrityksen vastuuhenkilöksi.

Pykälän perusteluiden viimeisessä lauseessa on virheellinen pykälä viittaus (po. 19 §).

21 § Yrityksen perustiedot

Asiakastieto käsittelee yrityksen vastuuhenkilöiden tietoja 21 §:n ja 12 § 2. kohdan perusteella. Käsityksemme mukaan se, että vastuuhenkilötietoja ei kaupparekisterilaissa luokitella yrityksen perustiedoiksi, estä tekemästä näin luottotietolaissa.

22 § Yrityksen vastuuhenkilöitä koskevat tiedot

Pykälä on sen nykyisessä muodossa säädellyt vain tilannetta, jossa luottotietotoiminnan harjoittaja on tehnyt rekisteriinsä viranomaisen rekisteristä poikkeavan merkinnän yrityksen vastuuhenkilöstä. Asiakastieto toteaa, että ainakin sen toiminnassa kyseinen pykälä on täysin kuollutta sääntelyä. Asiakastieto ei rekisterinpitäjä saa mistään käyttöönsä tällaisia tietoja ja lisäksi pidämme mahdottomana, että tilanteessa noudatettaisiin menettelyjä, jossa olisimme yhteydessä ko. yritykseen ja kertoisimme, että ”aioimme tehdä merkinnän herra xxxx xxxxx merkitsemisestä yhtiön vastuuhenkilöksi”. Tilanteet mitä ilmeisemmin koskevat talousrikollisten toimintaa eikä rekisterinpitäjä halua asettaa itseään tilanteeseen, että kyseiset henkilöt ovat aiotun merkinnän johdosta yhteydessä rekisterinpitäjään. Tämä tausta huomioiden pidämme myös mahdottomana ajatusta, että rekisterinpitäjälle asetettaisiin velvoite toimia näin. Velvoitteella asetetaan nähdäksemme jopa rekisterinpitäjän henkilökunta henkilökohtaiseen varaan. Tällaista velvoitteen perusteella tehtävää merkintää ei voi pitää tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaisena ”kohtuullisena toimenpiteenä”. Luottotietotoiminnan harjoittajalla tulee olla oikeus pitää rekisterissään viranomaisten julkisia tietoja vastaavat tiedot vaikka se sattumalta saisi tietoonsa yrityksen todellisen vallankäyttäjän.

23 § Tiedot liiketoimintakiellosta

Asiakastieto toteaa, että se noudattaa jo menettelyä, jossa se käsittelee ja luovuttaa tietoja vain voimassaolevista liiketoimintakielloista.

Asiakastiedolle ei ole selvää mitä tarkoitetaan ehdotetun säännöksen ilmaisulla ”toimeksiannon suorittamiseksi”. Jos ilmaisulla tarkoitetaan sitä, että toimeksiannolla tarkoitetaan liiketoimintakielloa koskevaa tietopyyntöä ei tämä lisäys aiheuta ongelmia. Voidaan siis ilmoittaa onko yrityksen vastuuhenkilö liiketoimintakiellossa tai onko kysytty henkilö liiketoimintakiellossa. On huomattava, että liiketoimintakiello on luottotietolaissa määritelty yritysluottotiedoksi; sen kysyminen ei sellaisenaan edellytetä erityisten kyselyperusteiden esittämistä.

29 § Tiedonsaantioikeus

Asiakastieto ei pidä onnistuneena ratkaisua, että pykälän ensimmäisestä momentista poistetaan sen viimeinen virke ja asetetaan näin rekisterinpitäjälle velvollisuus ilmoittaa henkilölle vastuuhenkilötietojen rekisteröinnistä. Nähdäksemme tästä velvollisuudesta vapauttamisesta voidaan kansallisessa lainsäädännössä säätää tietosuoja-asetuksen 23 artiklan mukaisesti. Sovellettavaksi voivat mielestämme tulla 23 artiklan e. ja i. kohdat.

Perusteluna muutokselle todetaan edelleen, ettei luottotietolain esitöissä ole esitetty erityisiä perusteluita sille, miksi rekisteröinnistä tarvitse informoida. Asiakastiedon käsityksen mukaan ratkaisua ei erityisesti luottotietolakia säädettäessä perusteltu, koska se on ollut itsestään selvää, etteivät vastuuhenkilötietojen rekisteröinnin informoinnista ole tarpeen säätää yhtä tiukasti kuin henkilön rekisteröimisestä maksuhäiriötietojen vuoksi. On rekisteröidyille selvää, että kaupparekisterin julkiset tiedot tulevat laajaan käyttöön myös muiden rekisterinpitäjien toimesta. Kaupparekisteri myös tästä itse rekisteröidyille ilmoittaa.

Viranomaisen omassa informaatioissaan tuo selvästi esiin. sen mille tahoille ja mihin tarkoituksiin tietoja toimitetaan edelleen rekisteröitäväksi.

Edelleen on toisaalta tämän ilmoitusvelvollisuuden osalta todettava, että ainakaan Asiakastiedolla ei luottotietotoiminnan harjoittajana ole näiden henkilöiden yhteystietoja (kaupparekisteri ei tietoja luovuta); ilmoittaminen on siis mahdotonta ja sovellettavaksi tulee tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 5. kohdan b. alakohta.

30 § Yrityksen tiedonsaantioikeus

Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi ja pykälästä ehdotetaan poistettavaksi sen toinen ja kolmas momentti. Ottaen huomion tietosuoja-asetuksen 15 artikla, pykälä ei kokonaisuudessaan ole tarpeellinen. Asiakastieto kuitenkin vastustaa muutosta, jonka seurauksena rekisteröidyllä olisi pääsy tietoon siitä, kenelle yrityskytentätieto on luovutettu. Tieto yrityksen vastuuhenkilöasemista perustuu julkiseen viranomaistietoon.

Tietosuoja-asetuksen 23 artikla antaa mahdollisuuden rajoittaa tätä tiedonsaantioikeutta. Sovellettavaksi voivat mielestämme tulla 23 artiklan e. ja i. kohdat. Asiakastieto toteaa, että vastaavat tiedot ovat saatavissa viranomaisen rekisteristä ilman, että rekisteröity voi saada tietoa luovutuksensaajista.

Muutos on huomattava nykytilanteeseen verrattuna, kun Suomen lainsäädäntöön on nimenomaan liittynyt se, että oikeus saada tiedot luovutuksensaajista on rekisteröidyllä ollut vain silloin kun laissa on näin säädetty (esim. luottotietolaki (527/2007) 30 §, laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007) 18 § .

Rekisterinpitäjät tulevat joka tapauksessa tältä osin soveltamaan tietosuojasetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa olevaa mahdollisuutta ilmoittaa vain vastaanottajaryhmät. Kaupparekisteri ilmoittaa omassa informaatiiodokumentaatioissaan vain vastaanottajaryhmät. Käsityksemme mukaan erilaiset yritystietorekisterit, joissa on myös tietoja yritysten vastuuhenkilöistä eivät anna tietoa yksittäisistä vastaanottajista.

30 a § Rekisteröidyn oikeuksien rajoittaminen

Asiakastieto pitää onnistuneena muutosta, jossa rekisteröidyn tiedonsaantioikeutta luovutuksista rajoitetaan aina kun tietoja on luovutettu 19 §:n 2 momentin 7 kohdassa säädetyin edellytyksin kyseisessä kohdassa tarkoitettulle ilmoitusvelvolliselle taikka jos tietoja on luovutettu rahanpesun selvittelykeskukselle rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi.

Lakiehdotus maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Lakiehdotus rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Arviot luottotietolain/ maksupalvelulain muutosten taloudellisista vaikutuksista yrityksille

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla tulisi olemaan taloudellisia vaikutuksia yrityksille (tietojen käyttäjät) kun yritykset, joutuisivat joiltakin osain muuttaman prosessejaan, kun kaikkein käyttötarkoituksiin eivät tiedot yrityskytkennoistä (yritysten vastuuhenkilöitä) olisi saatavissa luottotietotoiminnan harjoittajilta.

Lainmuutoksen arvioidut taloudelliset vaikutukset ovat toisin kuin hallituksen esityksen luonnoksessa sanotaan varsin suuret.

Suurin osa esitetyn lain taloudellisista vaikutuksista johtuu yrityskytkennojen rinnastamisesta henkilöluottotietoihin ja sen mukana tuomat lain velvoitteet. Ilman tätä muutosta kustannukset niin tietoja käytävillä asiakkailta kuin luottotietoyhtiöillä ovat noin 1/5 nyt esitetystä kustannuksista.

Yritysten luottotietoja sisältäen yritysytteudet käytetään erittäin paljon B2B liiketoiminnassa. Pienille ja keskisuurille yhtiöille yritysten tietoja käytetään laajasti eri tarkoituksiin kuten kumppanin valinta, toimittajien valinta ja niiden taloudellisen aseman seuranta, nimenkirjoitusoikeuden tarkastus jne. Tietoja käytetään siis erittäin paljon muuhun kuin perinteiseen luoton myöntämiseen.

Lisäksi nykyisin käyttäjinä ovat tahot kuten lehdistö, valtio ja kunnat, jotka eivät välttämättä saisi näitä tietoja käyttöön esitetyn lain perusteella. Samalla tietojen käyttö harmaantalouden tutkintaan vaikeutuisi, koska tällaista perustetta laissa ei olisi. Koska uusi laki toisi uusia informointi yms. velvoitteita myös tietojen käyttäjille, monien pk-yritysten näiden olennaisten tietojen käyttö vähenisi kasvavien kustannusten takia hallinnollisen taakan kasvaessa. Tästä aiheutuisi luonnollisesti se, että harmaan talouden torjunta vaikeutuisi, koska luottotietojen käyttö mahdollistaa harmaan talouden torjuntaa.

Meidän arviomme pk-sektorille kasvavista kustannuksista on noin 5 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä koostuu informoinnista, kasvavista luottotappioista ja tietojen käyttäjien prosessien muutoksista, jotka tietoja käyttävät joutuvat tekemään uusien lakien takia. Tämän lisäksi pankeille ja muille isoille yhtiöille tulee samanlaisia kustannuksia informoinnista sekä prosessien muutoksista. Tämä määrä on arviomme mukaan huomattavasti em. määrää suurempi. Näitä em. arvioita summia ei pienennä se, että tietoja hankittaisiin jostain muualta, koska tämä edellyttäisi uusien prosessien rakentamista ja hallinnollisen taakan kasvamisesta.

Luottotietotoiminnan harjoittajat

Ehdotetut muutokset tulisivat aiheuttamaan isoja muutoksia käytettyihin järjestelmiin. Muutoksen voimaantulolle on varatta pitkä, vähintään vuoden siirtymäaika.

Arviomme mukaan lain mukana tuomat muutokset Suomen Asiakastieto Oy:n palveluihin ja tietokantoihin olisivat noin 1 miljoonaa euroa. Lisäksi informointiin ja muihin velvoitteisiin liittyvät kustannukset ovat kertakustannuksina noin miljoona euroa ja jatkuvina noin puoli miljoonaa euroa vuodessa. Lain muutos aiheuttaa myös muille luottotietotoimijoille vastaavanlaiset kustannukset.

Muut huomiot

-

Jokela Juuso
Suomen Asiakastieto Oy